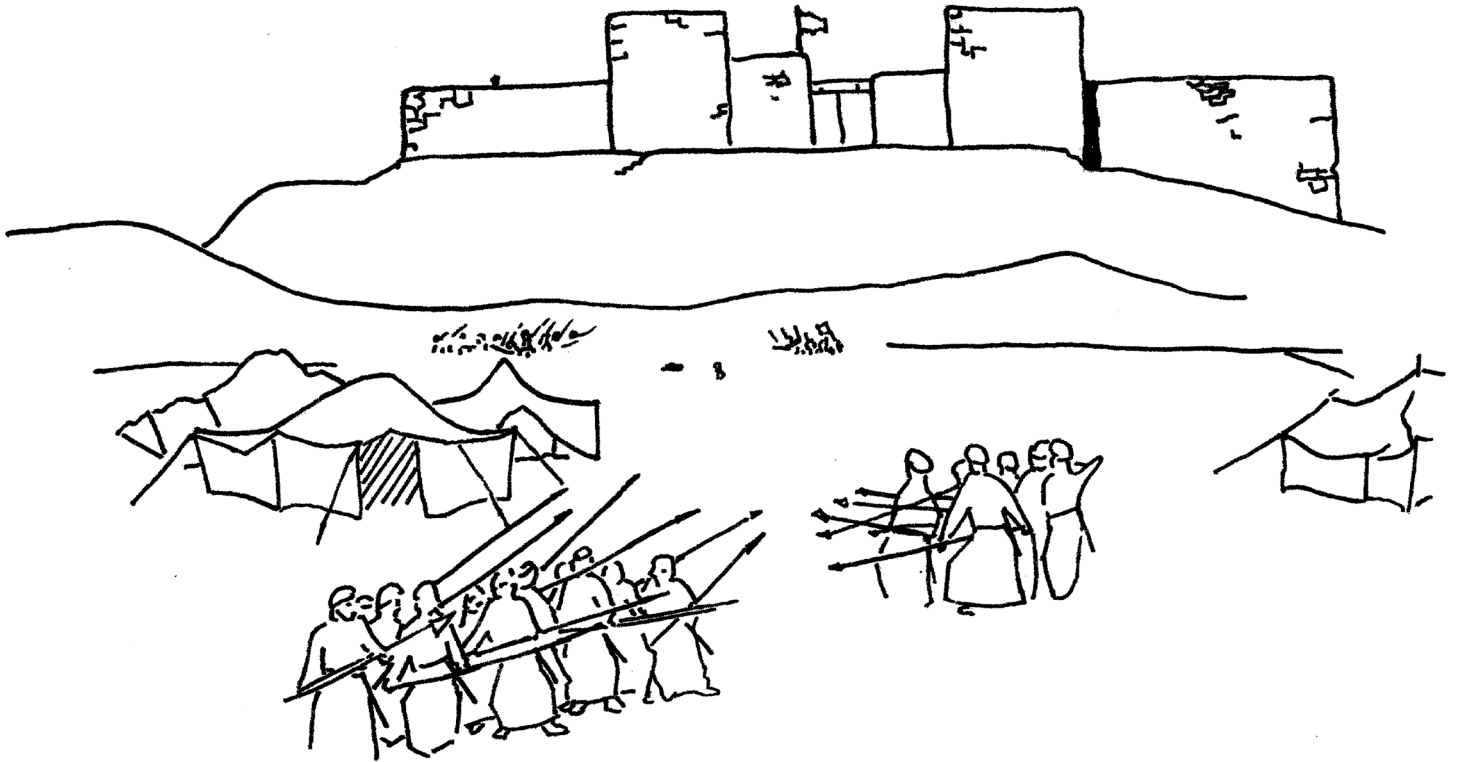

21 juni 2026

Saul bevrijdt Jabes

1 Samuël 11

Thema: Het duivelse plan van Nachas mislukt

Doel

De kinderen ontdekken dat Gods vijand steeds probeert gelovige mensen in het nauw te drijven

Toelichting

In het reptielenhuis in de dierentuin zie je de mooiste slangen: prachtig getekend en kleurig, sterk of giftig. Je kunt ze op afstand veilig bewonderen. In de Bijbel komt ook een slang voor, maar die is erg gevaarlijk. In het Paradijs zorgt die met mooie praatjes dat mensen God de rug toekeren. De eerste zonde.

In het bijbelgedeelte van vandaag zien we een koning die Slang heet, Nachas uit Ammon. Hij valt Jabes aan en belegert de stad; niets en niemand kan erin of eruit. De inwoners willen zich overgeven, maar Nachas zal dan bij iedereen het rechteroog uitsteken. Ze sturen mensen die Saul om hulp vragen. Hoe zal de koning die God heeft aangewezen, reageren? Hij is niet bang, maar roept in de naam van de HEER een groot leger bij elkaar, dat onder leiding van hemzelf en Samuël, Gods profeet, ten strijde trekt. Dan wordt koning Slang, de vijand van Gods volk, verslagen.

Titel van het ONDERBOUW-verhaal: Het eerste gevecht van Saul

Richtlijnen: Gods koning Saul werkt gewoon bij zijn vader op het land. Hij woont niet in een paleis. Eigenlijk kun je niet merken dat hij koning is. Dan valt de wrede koning Nachas Jabes aan. De mensen vragen om hulp, maar wie durft dat? Koning Saul! Hij roept een leger bij elkaar uit het hele land en wint van koning Nachas. Saul durft, omdat Hij weet dat God bij hem is. God is sterker dan iedere vijand!

Titel van het MIDDENBOUW-verhaal: De eerste test voor koning Saul

Richtlijnen: De kinderen moeten op school wel eens een toets maken. Best spannend. Zo kan de juf of meester kijken of je beter bent geworden in rekenen of taal. Of je wat je geleerd hebt goed begrijpt.

De nieuwe koning Saul moet ook een toets maken. Vertrouwt hij echt op God die hem koning heeft laten worden. De gemene koning Nachas, koning Slang, uit Ammon omsingelt de stad Jabes. De inwoners hebben geen eten meer en moeten zich wel overgeven. Maar als ze horen dat iedereen halfblind gemaakt zal worden, proberen ze hulp van Gods koning te krijgen.

Saul weet wat hij moet doen. Hij zegt tegen de Israëlieten dat de HEER wil dat ze een leger vormen. Samen gaan ze naar Jabes. Gods vijand, koning Slang, mag niet winnen en Saul zal daar met Gods hulp voor zorgen. Hij heeft het goed gedaan, hij krijgt van iedereen een mooi cijfer voor deze toets. Israël is blij met de koning die God hun gaf.

Titel van het BOVENBOUW-verhaal: Het duivelse plan van Nachas mislukt

Richtlijnen: Wat in Jabes gebeurt, is wat steeds weer in ons leven en de wereld gebeurt. Er wordt gevochten door Gods vijand: tegen God en tegen de mensen die bij de HEER horen. De duivel en zijn helpers gebruiken daar opvallende en onopvallende methodes voor.

Hier zien we dat Jabes dreigt te verhongeren. De inwoners kunnen aan de dood ontsnappen door halfblind verder te leven, zegt Nachas (koning Slang van de Ammonieten). Deze pijnlijke keuze is een gemene, duivelse streek. Er is nog één mogelijkheid: hulp zoeken bij God en de koning die Hij gaf. Saul helpt in Gods naam en verslaat met zijn leger de vijand. Iedereen moet het weten: God is koning, niet de slang!

Bespreek met de jongeren hoe je de satan kunt herkennen in je leven. En help hen om net als Saul vol vertrouwen het tegen hem op te nemen. Lukt dat altijd?

Extra bijbelgedeelte: Genesis 3

De slang stelt het aan Eva zo voor, dat God niet echt van hen houdt. Hij houdt iets voor hen achter: het verschil tussen goed en kwaad. Hij zegt er niet bij, dat ze alleen maar ongelukkig worden als ze het kwade leren kennen. Hadden Adam en Eva maar blindelings op God vertrouwd!

Auteur: DW

Achtergrondinformatie

Bij het Bijbelgedeelte

Saul komt in dit verhaal naar voren als de verlosser. Het verhaal is als het ware een antwoord op de minachtende woorden van de 'kwaadwillige lieden' uit 10:27a, die zich hardop afvragen: 'moet die ons uit de nood redden?'. Saul is de unlikely hero, die de stad Jabes redt van een wrede vijand, in de vorm van koning Nachas ('slang'). Door de Geest van God is Saul in staat om zo'n verlosser te zijn, en door zijn verlossend optreden wordt zijn koningschap bevestigd.

Hoewel meestal vooral de verhalen van David gelezen worden met het oog op Christus, vanwege de ambiguïteit die er rondom de persoon van Saul hangt, biedt Karl Barth niettemin een boeiende lezing van Saul als een type van Christus (zie KD, II/2, §35.2, p. 404-434 (in de 2e editie)). Volgens hem bestaat Davids uitverkiezing niet zonder Sauls verwerping, net zoals onze uitverkiezing niet bestaat zonder dat Christus de Verworpenen wordt. Sauls paradoxale uitverkiezing tot koning van Israël staat in 1 Samuël in de schaduw van zijn verwerping ('moet die ons uit de nood redden'). Toch is Saul, gedreven door de Geest, juist degene die in dit verhaal de slangenkoning verslaat en de hulpelozen bevrijdt, en zo een rechtmatige koning van Israël is. Hierin laat hij toch iets zien van de verworpen Koning van Israël, Jezus Christus, die ons redt van de vijandige slang (de duivel).

Vers voor vers

- Vs. 1 De naam van de vijandelijke koning, 'Nachas', kan in het Akkadisch gelinkt worden aan 'heerlijkheid', in h Hebreeuws betekent het 'slang' – dit soort ironische duidingen van (buitenlandse) namen zijn de Bijbelse vertelkunst niet vreemd (vgl. Gen. 10:9). Jabes-Gilead lag in Transjordanie, onder de zee van Galilea.
- Vs. 2 De harde voorwaarde dat alleen een vredesverdrag gesloten kan worden als iedereen het rechteroog wordt uitgestoken, heeft twee mogelijke verklaringen: het uitsteken van een rechteroog zou de inwoners van Jabes ongeschikt maken voor de strijd (1), of het was een blijvend, schandelijk teken dat de inwoners een verslagen volk waren (2).
- Vs. 3 De oudsten van Jabes gaan op zoek naar een 'moshia' – een redder, verlosser, bevrijder. Dit is iemand die omziet naar hulpelozen. Het is meestal iemand die door de HEER wordt aangesteld (Recht. 3:9-15; 2 Kon. 13:5; Jes. 19:20, 45:15) of het is de HEER zelf (bijv. 1 Sam. 10:19, Jes. 43:11, 45:15, 63:8). In het Nieuwe Testament heeft 'Soter' – dat ook vaak op Jezus wordt toegepast – vergelijkbare betekenissen.
- Vs. 4vv Deze verzen laten zien hoe Saul door de HEER als redder gezonden wordt. Het zou zo een scène uit Rechters kunnen zijn: Saul wordt gegrepen door de Geest van God. Daardoor ontsteekt er in hem een hevige woede over het onrecht dat hem ter ore komt. Door de Geest gedreven gaat hij behoorlijk fel, grof en meedogenloos te werk (zie vers 7, 11; vgl. Simson in Recht. 14:6, 19, 15:14).
- Vs. 12v Saul blijkt ook nog een andere kant te hebben. Tegenover degenen die zijn koningschap in twijfel trokken (zie 10:27) is hij genadig.
- Vs. 14v De zogenaamde 'bevestiging' van Sauls koningschap is wat obscuur. Waarschijnlijk was dit verhaal oorspronkelijk een onafhankelijke traditie over hoe Saul koning over Israël werd (volgens veel exegeten zelfs de oudste). De redacteur van de boeken Samuël heeft de verschillende tradities samengebracht in één narratief, waarin Saul in hs. 10 al koning is geworden. Zodoende wordt Saul hier slechts op feestelijke wijze 'bevestigd' als koning. Het punt is in ieder geval duidelijk: Sauls optreden als verlosser maakt hem een geschikte koning voor Israël (voor nu in elk geval).

Vragen

- Kan dit positieve verhaal over Saul betrokken worden op Jezus? hoe zit dat in het licht met de rest van zijn verhaal?
- De Geest van God wekt hier vooral woede en zet aan tot geweld, hoe valt dat te rijmen met de Geest die de kerk bij Pinksteren ontvangt?

Auteur: GV

Liederen

Psalm 105: 1 en 18	
Lied 978	(=Gezang 479 LvdK)
Lied 1009	(=Gezang 284 LvdK)
Zeg het voort	Hemelhoog 696
Elk oog zal Hem zien als Hij komt	Hemelhoog 720
Van A tot Z	Hemelhoog 621
Ken je dit verhaal?	Hemelhoog 55
Zoals klei in de hand van de pottenbakker	Hemelhoog 77
Als je bidt, zal Hij je geven	Hemelhoog 101

Auteur: PZ

Saul moet vechten

Vragen vooraf

- Ben jij weleens bang?
- Weet je wat 'gemeen' betekent?
- Kun je iets vertellen over wat gemeen was?

Bijbelverhaal

'Wat hoor ik?' Saul, de koning, kijkt en luistert verbaasd. Hij is aan het werk bij de boerderij van zijn vader. Hij hoort dat er veel mensen bang zijn. Sommige mensen moeten zelfs huilen. Waarom? Een koning van een ander land wil de mensen van God aanvallen. Hij is erg gemeen!

Een paar mensen uit de stad zijn gekomen om hulp te vragen aan Saul. Saul stopt meteen met zijn werk op de boerderij. Hij is ontzettend boos over wat er met de stad gebeurt. 'Hoe durft hij! we gaan vechten tegen deze gemene koning'. Snel roept Saul veel sterke mannen. God is bij Saul, bij de sterke mannen én bij alle mensen van Israël. Hij helpt hen als ze het moeilijk hebben en Hem om hulp vragen. Heel veel mannen vechten met Saul mee.

De gemene koning en zijn soldaten worden verslagen, Saul en zijn mannen winnen van koning Nachas. Saul durft te vechten tegen de gemene Nachas en zijn mannen, omdat de HEER bij hem én bij alle mensen van Israël is. God is de sterkste Koning!

Na het vechten gaan de mensen allemaal naar Saul. Ze vieren nog eens dat Saul de koning is. Een koning die ze van God gekregen hebben. Ze zijn blij met hem. Saul is ook blij. Hij zegt 'God is goed, nu is er vrede. God heeft ons laten winnen'. Ook de mensen zijn blij. Ze danken God. Hij is goed. God is de grootste Koning!

Auteur: KvdG/RvO

De eerste test voor koning Saul

Inleiding

Op veel scholen geeft de juf of de meester wel eens een toets. Daarmee kun je zien of je goed hebt begrepen wat je in de les hebt geleerd, en wat je er nog bij kunt leren. Vandaag krijgt de nieuwe koning Saul ook een toets. Maar niet in de klas! Vertrouwt hij echt op God, die hem koning heeft laten worden? Of zal deze toets nog te moeilijk voor hem zijn?

Bijbelverhaal

Het is meer dan drieduizend jaar geleden, dus nog ruim 1000 jaar voordat Jezus geboren werd.

In Israël loopt, net als nu nog, van beneden naar boven de rivier de Jordaan. Kijk je rechts van de rivier, ligt daar de streek Gilead, met bossen en weides. En midden in Gilead, daar zie je de plaats Jabes liggen. Maar wat is er aan de hand? Kijk, iedereen is geschrokken en roept door elkaar heen.

‘We zitten gevangen!’, roept de één. ‘We kunnen de stad niet uit!’, roept een ander. Ja, er staan ineens heel veel vreemde soldaten om de stad! De boze koning Nachas houdt zo iedereen tegen die de stad uit wil. En als je het toch probeert, nou, dan staan er daar die soldaten klaar met hun zwaarden. Ze zien eruit alsof ze die ook gebruiken zullen tegen je. Wat gemeen van die Nachas! Hij wil gewoon hun hele stad afpakken!

‘Weet je wat z’n naam betekent?’ vraagt iemand. ‘Nachas betekent slang! Wat een engerd!’ Nu blijven de mensen van Gilead wel binnen de stad. Maar hoe moet dat dan met eten? De granen, groenten en het vlees uit de kuddes komen altijd van de velden buiten de stad. Daar kunnen de mensen nu niet bij, want daar zijn die nare soldaten van koning Nachas. Die zitten nu zelfs het eten van de mensen uit Gilead op te eten! De mannen van de stad begrijpen dat ze geen kant op kunnen. Die soldaten van Nachas hoeven alleen maar te wachten tot de mensen in de stad honger krijgen, dan zullen ze in Jabes alles doen wat Nachas wil. Zo ver willen de mannen in Jabes het niet laten komen. Ze gaan praten met Nachas. ‘Sluit een verbond met ons, dan zullen we doen wat u zegt’. Wat gruwelijk gemeen denkt Nachas dan! Hij zegt: ‘Alleen als ik bij jullie allemaal je rechteroog uit mag steken, anders wil ik geen verbond met jullie sluiten! Zo maak ik jullie te schande en kan kan iedereen aan jullie zien dat ik jullie baas ben!’

Dat is natuurlijk te erg voor woorden. De oudsten van Jabes antwoorden: ‘Geef ons een week de tijd. Dan zullen wij intussen bodes rondsturen om overal in Israël te vragen of mensen uit andere steden ons willen komen helpen. Zo niet, dan geven we ons aan u over.’ Iedereen in het land die het bericht van de bodes hoort, begint te huilen. Die arme inwoners van Jabes! Steeds weer worden mensen die bij God horen aangevallen. Wie kan hen helpen?

Maar als Saul het hoort, is zijn reactie anders. Hij neemt een stel runderen waarmee hij ploegt, hakt ze in stukken en stuurt naar elk deel in Israël een stuk met de bodes mee. Die moeten overal gaan zeggen: ‘Bij wie er niet met ons meegaat om met Saul en Samuël tegen tegen Nachas te vechten en de mensen in Jabes te beschermen, zullen op dezelfde manier zijn runderen in stukken worden gehakt!’

Dat is duidelijke taal! Saul zegt het, maar heeft dat niet zelf verzonnen. Want op het moment dat hij het bericht krijgt van de bodes, grijpt de Geest van God hem aan en laat hem erg boos worden, in plaats van verdrietig. God zelf zal zorgen voor zijn volk! Saul begrijpt: nú is het moment om te gaan doen waarvoor God me door Samuël heeft laten zalven. Ik moet handelen als een koning, het volk moet gaan samenwerken en beschermd worden! Iedereen die Sauls bericht hoort, wordt bang! Ook dat doet Gods Geest. Van overal zie je mannen komen, uit elk dorpje, elke stad, overal vandaan komen ze. Wat zijn het er veel! Iedereen komt bij elkaar bij het plaatsje Bezek. Al snel zijn er driehonderdduizend mannen uit Israël geteld, plus dertigduizend uit Juda, die als soldaten zullen vechten. Vechten in het leger dat eerst nog niet eens bestond, maar dat Saul zo snel bij elkaar heeft gekregen. De bodes moeten weer teruggaan naar de stad Jabes, en aan de mannen daar als antwoord geven: Morgen, als de zon heet wordt, zal er voor jullie verlossing komen! In Jabes zijn ze erg blij met dit bericht. Ze gaan naar Nachas en zeggen: Morgen geven we ons over aan u. Doe dan maar met ons wat u wilt’. Nachas denkt dat zijn wrede plan gelukt is. Maar wat heeft hij het mis!

De volgende ochtend, heel vroeg, deelt Saul zijn leger in drie groepen. Deze trekken elk vanaf hun kant het legerkamp van de vijand binnen. Voordat het middag is, is het hele vijandelijke leger al verslagen! Een enkeling ontsnapt, maar dat is er nergens meer dan één tegelijk.

Iedereen is nu blij met Saul. Sommige mensen zeggen tegen Samuël: ‘Weet u nog, die mensen die het er niet mee eens waren dat Saul koning werd? Laten we hen doden!’ Saul hoort dat ook. Hij zegt: ‘Nee, dat doen we niet. Op deze dag heeft God ons verlossing aan Israël gegeven. Laten we juist samen blij zijn!’ Samuël stelt het volk voor om naar Gilgal te gaan. Daar wil hij opnieuw aan iedereen laten zien dat het Saul is die koning is geworden. Iedereen gaat mee. Samen huldigen ze Saul in als hun koning. Ze slachten vredeoffers voor God. Iedereen is geweldig blij!

Denk je mee?

- Wie is er ook wel eens blij geweest met iets dat God had gedaan? Kun je daar wat over vertellen?
- Hoe kwam het dat Saul zo snel een heel leger bij elkaar had? Wat zei hij, en waardoor?
- Saul wist dat het God was die hem hielp, en nam daarom ook Samuël overal mee naartoe. God wil jou ook helpen, want Hij is nu dezelfde God als toen! Vraag jij God ook bij dingen die je moeilijk vindt?

Auteur: PW

Het duivelse plan van Nachas mislukt

Inleiding

Vandaag gaat het verhaal over koning Nachas van de Ammonieten.

De naam Nachas betekent: slang.

Waar doet je dat aan denken?

Denk maar eens aan de zondeval. De slang zorgt er in het Paradijs voor dat Adam en Eva God de rug toe keren. En zo gaat het nog steeds. De slang, de duivel, wil er steeds weer voor zorgen dat wij bij God vandaan lopen. En dat doet hij op allerlei sluwe manieren.

Bijbelvertelling

Koning Nachas valt op een dag met zijn leger Jabes in Gilead aan.

Gilead ligt in Israël.

Nachas omsingelt de stad. Niets of niemand kan erin of eruit.

De mensen in Jabes zullen verhongeren, als er niets gebeurt.

De inwoners van Jabes vragen koning Nachas om hen in vrede te laten leven.

Ze zeggen: 'Sluit een verbond met ons. Dan zullen we u dienen.'

Maar Nachas antwoordt: 'Ik zal met jullie alleen een verbond sluiten op deze voorwaarde:

dat ik bij jullie allemaal het recheroog uitsteek. Zo zal ik heel Israël te schande maken.'

Wat een gemene duivelse streek van koning Nachas om de mensen halfblind te maken.

Er is maar één mogelijkheid: hulp zoeken bij God en bij de koning die Hij gaf.

De leiders van Jabes sturen boodschappers naar Gibeon, waar Saul woont.

Als de boodschappers daar het bericht vertellen, begint iedereen te huilen.

Op dat moment komt juist Saul terug van het werk op het veld.

Hij vraagt: 'Waarom is iedereen aan het huilen?'

De boodschappers vertellen hem wat de mannen van Jabes hebben gezegd.

Als Saul dat hoort, wordt hij vol van de Geest van God, staat er in de Bijbel.

Hij roept het leger van Israël bij elkaar en hij wil dat iedereen meevecht tegen de vijand.

Er komen bij elkaar wel 330.000 mannen om te vechten tegen Nachas en zijn leger.

Ze zeggen tegen de boodschappers: 'Zeg tegen de mannen van Jabes in Gilead: morgen als de zon heet wordt, worden jullie gered.'

Als de boodschappers met dit bericht in Jabes komen, zijn de bewoners daar erg blij over.

Ze zeggen tegen koning Nachas: 'Morgen zullen we ons aan u overgeven. Dan kunt u met ons doen wat u wil.'

De volgende morgen verdeelt Saul het leger in drie groepen.

Zij dringen vroeg in de ochtend het legerkamp van de Ammonieten binnen en verslaan hen.

Nog vóór het heetst van de dag, zegt de Bijbel.

De Ammonieten die overblijven, worden uit elkaar gejaagd.

Er blijven er geen twee bij elkaar. Iedereen die ontsnapt staat er alleen voor.

God laat zien: Ik ben Koning en ik heb alle macht. Niet de slang!

Die dag viert het volk Israël feest en ze brengen dankoffers aan God, die hen gered heeft.

En Saul moet hun koning blijven. Hij doet wat God wil.

Dat laten ze Saul duidelijk merken. Hij wordt ingehuldigd als koning in dienst van de HEER en zijn volk Israël.

Gespreksvragen/ideeën:

- Hoe zou je de daden van satan kunnen herkennen in je leven?
- In het paradijs stelt de slang het aan Eva zo voor; dat God niet echt van haar houdt. Herken je deze truc in jouw leven? Dat zijn woorden die satan vaak gebruikt om ons bij God weg te houden.
- Hoe kun je steeds meer leren om te vertrouwen op wat God zegt.

Auteur: MG